

Klášter premonstrátský (prohlídka), Želiv

Popis:

Klášter byl založen původně pro sázavské benediktiny knížetem Soběslavem I. a jeho ženou Adlétou (1139). Benediktiny vystřídali krátce nato v roce 1148 premonstráti ze Steinfeldu. Současný vzhled kláštera je výsledkem mnoha pozdějších přestaveb. Návštěvníkům je v rámci prohlídky umožněno seznámit se s historií kostela Narození Panny Marie, konventu, prelatury, opatství a Trčkova hradu.

Podrobný popis:

V letech 1420 a 1424 byl klášter poničen husity. Po husitských válkách bylo jmění kláštera sekularizováno. V letech 1467–1599 byl klášter v držení světské vrchnosti, která západní část kláštera přestavěla na hrad. K restituci klášterního jmění došlo až po roce 1620. Kolem roku 1680 bylo započato se stavbou konventu, v roce 1688 byly dostavěny všechny tři trakty (Giacomo Anonio de Maggi). Po roce 1703 bylo při klášteře zřízeno gymnázium. V roce 1712 klášter vyhořel. Od základu proto bylo vystavěno opatství a konvent. Práce provedl slavný architekt stavějící své stavby z části ve stylu barokní gotiky – Jan Blažej Santini-Aichel (kostel na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou – památka UNESCO). Budovy včetně prelatury znovu vyhořely v roce 1907 a následně byly přestavěny a obnoveny pseudobarokně za účasti architekta B. Dvořáka, sochaře V. Amorta a malíře A. Häuslera. Nejstarší zachovanou stavbou klášterního komplexu je kromě kostela Trčkův hrad, který byl vystavěn s využitím stávajících klášterních budov ve 2. polovině 15. století a na plášti upraven ve století 16. Trčkové z Lípy patřili na přelomu 16. a 17. století mezi nejbohatší rody v zemi (1593 povýšení do panského stavu). V prvním patře hradu se v užší části nachází místnost s kazetovým stropem s malbami A. Häuslera z roku 1914, v čele místnosti je pak malba Narození Páně provedená podle Mikoláše Alše Bózou Dvořákem. Přízemí hradu je z lomového neomítaného zdiva, 1. a 2. patro je zdobeno sgrafity, restaurovanými v roce 1910. V prvním patře bývala opatská kaple sv. Kříže z 15. století, upravená v 17. a obnovená v 18. století. Zachovala se křížová a valená klenba s lunetami. Sgrafity jsou pokryty i stěny hospodářských budov a sýpky za Trčkovým hradem. Klášter byl v minulosti zcela samostatnou hospodářskou jednotkou. V roce 1950 byl klášter komunisty zrušen, opat Vít Tajovský uvězněn. V letech 1950–1954 sloužil klášter jako internační tábor pro kněze a řeholníky, později tu byla psychiatrická léčebna. V roce 1988 využil režisér Dušan Klein tohoto prostředí k natočení filmu Dobří holubi se vracejí. Od roku 1991 slouží klášter opět premonstrátům a budovy jsou postupně opravovány. Provoz obnovil i klášterní pivovar. Budovy kláštera i kostela jsou ukázkou duchovní i materiální složitosti českých dějin.

Region: Humpolecko a Pacovsko

Město: Želiv

URL: <http://www.zeliv.eu/>; <http://www.zeliv.eu/turisticky-portal/zakladni-historie/>

Zpřístupnění: přístupné s omezením

Bezbariérový přístup: ano s omezením

GPS: 49°31'46.856"N, 15°12'54.437"E

Mapa: <http://maps.google.com/maps?q=49.5296822,15.2151214&z=12>

Obrázky:

